

Asia: VN/18098/2025

Lausuntopyyntö: Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi lapsen erityisestä suojelusta ja siihen liittyviksi laeiksi

Taustatiedot lausunnonantajalta

Edustan

Hyvinvointialue, Helsingin kaupunki tai HUS

Lausunnonantajan lausunto

1. Onko ehdotus kokonaisuudessaan kannatettava?

Osittain

Perustelut tiiviisti

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue suhtautuu hallituksen esitysluonnokseen pääosin myönteisesti. Lain tavoitteet ja keskeiset ehdotukset, kuten esimerkiksi avohuollon tukitoimien täsmentäminen, keskittäminen ja vahvistaminen ovat kannatettavia.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue suhtautuu esityksessä esitettyihin taloudellisten vaikutusten arviointeihin varauksella. Hyvinvointialue toteaa, että ehdotettu lain voimaantulon aikataulu on hyvinvointialueen järjestämisvelvoitteiden näkökulmasta liian tiukka. Lakiehdotuksessa esitetyt muutokset edellyttävät muutoksia mm. asiakastietojärjestelmiin sekä edellyttävät koulutuksia henkilöstölle.

Muutoksen toimeenpano vaatii vahvaa kansallista ohjausta sekä vaikuttavuuden arviointia.

2. Vastaavatko ehdotukset esityksen tavoitteita?

Osittain

Perustelut tiiviisti

Esityksessä on kannatettavia asioita, mutta esitys kokonaisuudessaan ei kykene vastaamaan lainsäätäjän tavoitteisiin siirtää painopistettä varhaisempaan tukeen ja ennaltaehkäisyyn. Kansallisen ohjauksen, tuen ja seurannan tärkeys on olennaista, jotta uudistukset on mahdollista toteuttaa kansallisesti yhteneväisesti. Myös tietopohjan kehittämisen tarve on merkittävä ja siinä tarvitaan vahvaa kansallista ohjausta.

3. Mikä seuraavista vaihtoehtoista olisi mielestänne tarkoituksenmukaisin tapa järjestää sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain välinen rajapinta? Valitkaa yksi ja perustelkaa vastauksenne.

Sosiaalihuollon palvelu-uudistustyöryhmän ehdottama laaja uudistaminen (ks. HE-luonnoksen kohta 5.1.1.)

Perustelut tiiviisti

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue toteaa, että sosiaalihuollon palvelu-uudistustyöryhmän ehdottama laaja uudistaminen, jossa nykyinen lastensuojelun avohuolto olisi integroitu osaksi sosiaalihuoltolain mukaisten palvelujen kokonaisuutta ja varsinaiseen lastensuojeluun olisi jäänyt vain sijaishuolto, olisi ollut esitettyä ratkaisua selkeämpi vaihtoehto. Nyt esitetyn ratkaisun haasteeksi muodostuu se, miten raja sosiaalihuoltolain mukaisten, erityisen tuen asiakkaiden ja lastensuojelun avohuollon välillä määritellään. Kun huomioidaan, että erityisen tuen tarpeessa olevien asiakkaiden ja lastensuojelun avohuollon asiakkaiden välisen rajapinnan määrittely on ollut nykyisen lainsäädännön suurimpia haasteita, ei nyt esitetty ratkaisu tuo tilanteeseen juurikaan selkeyttä tai täsmennyksiä. Myös keskenään erilaiset asiakasmitoitukset sosiaalihuollon ja lastensuojelun välillä tulevat aiheuttamaan haasteita arjen työssä.

Jälkihuollon asiakkaiden siirtyminen sosiaalihuollon asiakkaiksi on kannatettavaa.

4. Lausuntopalaute lukuun 1 (Yleiset säännökset): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 1 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

-

5. Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla muutoksella olevan lastensuojelun asiakkuuden alkamiseen ja päättymiseen?

Ehdotettu muutos voi nostaa lastensuojelun asiakkuuden kynnystä nykyisestä ja vähentää siten lastensuojelun asiakkaiden määrää.

6. Onko ehdotus lapsen asioista vastaavaa sosiaalityöntekijää koskevan asiakasmitoituksen joustavoittamisesta mielestänne kannatettava?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue pitää ehdotusta asiakasmitoituksen joustavoittamisesta kannatettavana ja lapsen edun mukaisena. Vaikutusten arvioidaan olevan lapsen edun kannalta myönteisiä etenkin tilanteissa, joissa sosiaalityöntekijällä on asiakkaanaan monilapsinen perhe tai asiakkuus on juuri päättymässä tai siirtymässä muualle. Ehdotuksessa ei kuitenkaan tarkemmin

täsmennetä, miten tilapäinen ylitys määritellään ja mikä on sen suositeltu ajallinen enimmäiskesto. Tältä osin ehdotus kaipaa täsmentämistä.

7. Onko ehdotus lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtävistä kannatettava?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Lakiesityksen 10 §:ssä ehdotettu listaus lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtävistä on kannatettava uudistus, joka korostaa sosiaalityön ensisijaisuutta, selkeyttää tehtäviä ja työnjakoa suhteessa muihin lapsen kanssa työskenteleviin ammattilaisiin.

8. Lausuntopalaute luvusta 3 (Lastensuojelun järjestäminen ja kustannusvastuu): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 3 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta sekä vaikutuksista.

-

9. Lausuntopalaute luvusta 4: Onko ehdotus, jonka mukaan lupa lapsen tutkimiseen annettaisiin jatkossa hyvinvointialueen viranhaltijan päätöksellä hallinto-oikeuden sijaan, mielestänne kannatettava?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Hakemuksia on vuositasolla hyvin vähän. Ehdotuksen arvioidaan varmistavan lapsen edun toteutumista nykytilaa paremmin.

10. Selkiyttävätkö luvun 4 ehdotukset lastensuojelun päätöksentekosääntelyä?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti

-

11. Lausuntopalaute luvusta 5: Onko ehdotus edunvalvojan palkkioiden ja kulukorvausten rajaamisesta ja yhdenmukaistamisesta valtioneuvoston asetuksella mielestänne kannatettava?

Osittain

Millaisia vaikutuksia (etenkin taloudellisia) arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Sinällään ehdotus palkkioiden ja kulukorvausten rajaamisesta ja yhdenmukaistamisesta on kannatettava. Edunvalvojan tehtäviä tulisi kuitenkin ehdotuksessa selkiyttää.

Muut mahdolliset huomiot lastensuojelun edunvalvontaa koskevasta sääntelykokonaisuudesta?

Hyvinvointialue korostaa, että lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän velvollisuuden tavata ja kuulla lasta tulee säilyä ensisijaisena.

12. Muu lausuntopalaute luvusta 5 (Lapsen osallisuus): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 5 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

-

13. Lausuntopalaute luvusta 6 (Menettelysäännökset): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 6 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

-

14. Lausuntopalaute luvusta 7 (Lastensuojelun avohuolto): Ovatko lastensuojelun avohuoltoa koskevat ehdotukset mielestänne kannatettavia?

Osittain

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Hyvinvointialue pitää kannatettavana, että sosiaalihuollon palvelujen ja lastensuojelun avohuollon tukitoimien päällekkäisyyksiä vähennetään ja sosiaalihuoltolain mukaisten palvelujen ensisijaisuutta korostetaan. Sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen aseman vahvistaminen on linjassa varhaisen tuen tavoitteen kanssa, mutta saattaa kasvattaa vaatimuksia henkilöstön resurssoinnille, osaamiselle ja johtamiselle.

15. Lausuntopalaute luvusta 8 (Lapsen kiireellinen sijoitus): Onko kiireellisen sijoituksen jatkoa koskeva ehdotus (keston lyhentäminen 30 vuorokaudesta 14 vuorokauteen) mielestänne kannatettava?

Ei

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Hyvinvointialue ei pidä ehdotusta kannatettavana, vaan pitää nykytilaa esitettyä ehdotusta parempana vaihtoehtona. Ehdotuksen vaikutuksena saattaa olla huostaanottojen määrän kasvu, jos lapsen tilanteen arviointiin ei jää riittävästi aikaa. Nykyinen 30 + 30 vuorokauden kokonaisaika huostaanoton valmistelemiseksi on kohtuullinen ja mahdollistaa perheen tilanteen kokonaisvaltaisen arvioinnin. Kiireellisesti sijoitettujen lasten ja heidän perheidensä tilanteet ovat usein hyvin kompleksisia ja vaativat laajaa selvittelyä sekä asianosaisten motivointia avohuollon tukitoimien vastaanottamiseen. Nykyinen lainsäädäntö edellyttää jo nyt kiireellisen sijoituksen lopettamista välittömästi kiireellisen sijoituksen perusteiden poistuessa, joten ehdotettu uudistus ei ole tästäkään näkökulmasta perusteltu.

16. Lausuntopalaute luvusta 9 (Huostaanotto): Onko huostaanottoa koskeva ehdotus (50 §) mielestänne kannatettava?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Pykälään 50 lisätty 2. momentti on lastensuojelun näkökulmasta kannatettava. Lisäyksellä tavoitellaan sitä, että lapsen huostaanottoon ei voitaisi ryhtyä tilanteessa, jossa lapsi tai huoltaja tarvitsisi ensisijaisesti muita sosiaali- tai terveydenhuollon palveluja. Tavoite on kannatettava ja vahvistaa lastensuojelun sijaishuollon viimesijaisuutta.

Myös läheisverkostosijoituksen ensisijaisuuden korostaminen on kannatettava ehdotus.

17. Lausuntopalaute luvusta 10 (Kodin ulkopuolinen sijoitus): Onko kodin ulkopuolisten sijoitusten ja sijoituspaikkojen valvontaa koskevien säännösten täsmentäminen ja vastuunjaon selkeyttäminen ehdotetulla tavalla mielestänne kannatettavaa?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

18. Lausuntopalaute luvusta 11 (Laitoshoito): Onko ehdotus lastensuojelulaitoksen asuinyksikön henkilöstömitoituksen täsmentämisestä ja osittaisesta joustavoittamisesta (ml. lapsikohtainen vähimmäismitoitus 1 työntekijä/lapsi sekä mahdollisuus suhteuttaa mitoitusta sijoitettujen lasten lukumäärään) mielestänne kannatettava?

Osittain

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Ehdotus on osittain kannatettava. Mikäli kiinteistössä on kaksi asuinyksikköä ja toisessa ei ole lapsia esim. viikonloppuna, on mahdollisuus joustavaan mitoitukseen kannatettava. Tämä voi tuoda säästöjä, mutta pienempään mitoitukseen sisältyy turvallisuus- ja laaturiski, jos pienempi henkilöstö heikentää arjen huolenpidon toteutumista tai lisää rajoitustoimenpiteiden tarvetta. Ehdotuksen toteuttaminen arjen työssä voi kuitenkin olla haastavaa työläinsäädännössä olevien veloitteiden, kuten työaikojen (työvuorot) suunnittelun näkökulmasta.

19. Onko ehdotus turvahenkilöä koskevaksi sääntelyksi, jossa turvahenkilön tehtävät ja toimivaltuudet erotetaan selvästi hoito- ja kasvatustehtävistä, mielestänne toimiva?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Turvahenkilön läsnäolo voi tukea lasten turvallisuutta. Rooli- ja tehtäväjaon suhteessa hoito- ja kasvatushenkilöstöön on oltava selkeä. Turvahenkilön toiminta on suunniteltava etukäteen ja toiminnan valvonnan pitää toimia. Turvahenkilön käytön tulee kytkeytyä tarpeellisuuteen, välttämättömyyteen ja oikeasuhteisuuteen. Ehdotus voi myös lisätä sijaishuollon kustannuksia.

20. Lausuntopalaute luvusta 12 (Lapsen erityistä suojelua turvaavat rajoitukset sijaishuollon aikana): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 12 säännöksistä 90 § (yhteydenpidon rajoittaminen) ja 93 § (henkilöntarkastus) ja niiden käytännön toimivuudesta ja vaikutuksista.

90 §: Yhteydenpidon rajoittaminen myös lapsen sosiaalisiin verkostoihin kuuluviin henkilöihin on hyvä ja tarpeellinen lisäys. Päätöksen kohdentaminen ja rajaus on kuvattava tarkasti.

93 §: Voimakeinojen salliminen tietyissä tarkastustilanteissa voi selkiyttää toimivaltuuksia, mutta se lisää tarvetta koulutukselle, dokumentoinnille ja jälkikäteiselle arvioinnille. Lapsen oikeusturvan varmistaminen on tärkeää.

21. Lausuntopalaute luvusta 13 (Jälkihuolto): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 13 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

Jälkihuollon sisällön täsmentäminen ja selkiyttäminen nähdään kannatettavana. Harkinnanvaraisen jälkihuollon poistaminen on perusteltu ja nykytilaa selkeyttävä muutos. Samalla on tärkeää varmistaa, että mahdollisuus järjestää jälkihuolto joko sosiaalihuollon tai lastensuojelun asiakkuutena toteutuu hallitusti siten, että vastuunjako on selkeä eikä nuoren tuessa tai palveluissa synny katkoksia.

Jälkihuolto-oikeuden myöntämisperusteiden säilyminen ennallaan on ymmärrettävää, mutta sääntelyn selkeyden vuoksi esitetään, että lakiin kirjataan nimenomaisesti myös tulkinta, jonka mukaan yhtäjaksoisesti yli kuusi kuukautta kestänyt kiireellinen sijoitus tuottaa oikeuden jälkihuoltoon. Tämä vastaisi vakiintunutta soveltamiskäytäntöä ja tukisi yhdenmukaista toimeenpanoa.

Kannatettavaa on, että pykälässä 111 selkeytetään jälkihuollon tarkoitusta erityisesti alaikäisten osalta. Koska lakimuutoksen ei ole tarkoitus muuttaa jälkihuollon sisältöä ja palvelut on tarkoitus jatkossa pääsääntöisesti myöntää sosiaalihuoltolain perusteella, tulisi jälkihuollon sisältöä koskevassa 111 §:n 2 momentissa viitata myös sosiaalihuoltolakiin sääntelyn kokonaisuuden selkeyttämiseksi.

Lisäksi kiinnitetään huomiota 113 §:n 3 momenttiin, joka koskee itsenäistymisvarojen maksamista nuoren täyttäessä 23 vuotta. Säännös on ongelmallinen tilanteissa, joissa nuorella on vakava päihdeongelma eikä hänen kanssaan ole jälkihuollon aikana onnistuttu etenemään edunvalvonnan järjestämisessä esimerkiksi lääkärinlausunnon puuttumisen vuoksi. Näissä tilanteissa jälkihuollossa tulisi olla riittävät keinot puuttua nuoren tuen tarpeeseen. Tämä näkökulma on perusteltua ottaa huomioon jatkovalmistelussa, erityisesti kun itsenäistymisvaroja koskevaa sääntelyä tarkastellaan myöhemmin uudelleen.

22. Lausuntopalaute luvusta 17 (Voimaantulo): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita voimaantuloa koskevista säännöksistä ja niiden vaikutuksista.

Voimaantulon ajankohta on liian kireä hyvinvointialueiden järjestämisvelvoitteen näkökulmasta, huomioiden esimerkiksi muutokset asiakastietojärjestelmiin ja tarpeet henkilöstön koulutukselle.

23. Lausuntopalaute ehdotuksesta koskien lisärahoitusta tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUV) turvaamiseksi yksityisissä koulukodeissa ja Valtion koulukodeissa: Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita TUV-koulutuksen rahoitusta koskevasta säännöksestä ja sen vaikutuksista.

-

24. Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotuksen taloudellisista vaikutuksista?

Esitysluonnoksessa esitetyt taloudelliset vaikutukset jäivät epäselviksi.

25. Millaisia taloudellisia vaikutuksia arvioitte ehdotuksen 38 §:n 3 momentilla mahdollisesti olevan?

Ehdotus saattaa lisätä hyvinvointialueen taloudellisia kustannuksia, ellei ehdotusta selkiytetä siten, että oikeus perhehoitolain mukaisiin palkkioihin koskee vain niitä tilanteita, joissa lapsi on

muuttanut asumaan yksityiskotiin sosiaalitoimen myötävaikutuksella. Ehdotuksessa jää epäselväksi, koskevatko palkkiot jatkossa myös niin sanottuja omaehtoisia yksityiskotisijoituksia, joihin sosiaalitoimi ei ole myötävaikuttanut.

26. Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotuksen muista vaikutuksista?

Osittain.

27. Vapaamuotoiset huomiot

-

Salosyrjä Henna
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue - Lapsiperheiden ja aikuissosiaalityön
palvelujen toimiala